

REPUBLIKA SUDANU
Informacja o stosunkach gospodarczych z Polską

1. Informacje ogólne

Powierzchnia	1 863 484 km ²
Ludność	36,7 mln mieszkańców
Głowa państwa (prezydent)	Omar Ahmed Al-Bashir (od 1993 r.)
Szef rządu (premier)	Bakri Hassan Saleh
Minister Finansów i Planowania Gospodarczego	Badr Al-Din Abbas
Minister Przemysłu	Mohamed Yousif
Minister Współpracy Międzynarodowej	Kamaladdin Hassan Ali
Minister Inwestycji	Mudathir Abdel Rahman
Minister Spraw Zagranicznych	Ibrahim Ghandour
Ambasador Sudanu w Polsce (siedziba Berlin)	Badreldin Abdallah Mohamed Ahmed
Ambasador RP w Sudanie (siedziba Kair)	Michał Murkociński

Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne

Wskaźniki	2012	2013	2014	2015*	2016*
PKB (PPP, mld USD)	148,8	156,2	163,1	171,1	176,3
PKB na 1 mieszkańca (USD)	4 000	4 200	4 400	4 500	4 500
PKB (wzrost w %)	- 3,4	3,9	1,6	4,9	3,1
Deficyt budżetowy (% PKB)	b/d	b/d	3,3	3,8	4,2
Dług publiczny (% PKB)	b/d	78,7	73,4	68,9	68,8
Inflacja (w %)	35,6	36,5	36,9	18,2	17,6
Bezrobocie (w %)	b/d	14,8	13,6	b/d	b/d
Rezerwy dewizowe (mln USD)	b/d	193,0	181,5	173,5	167,3
Zadłużenie zagraniczne (mld USD)	b/d	45,6	48,2	49,4	51,1
Eksport towarów (w mld USD.)	4,1	4,8	4,4	3,2	3,7
Import towarów (w mld USD.)	9,5	8,7	8,1	8,4	9,4
BIZ w Sudanie (mld USD)	b/d	21,4	22,7	24,4	24,4

Źródło: MFW, Bank Centralny Sudanu, CIA */ dane szacunkowe

Podzielony na 18 stanów (wilayat) Sudan jest republiką federalną rządzoną przez Partię Kongresu Narodowego (NCP). Głową państwa jest prezydent (od 1993 r. Omar Al-Bashir), który zarazem mianuje radę ministrów i do marca 2017 r. stał na czele rządu. Władzę ustawodawczą sprawuje dwuizbowy parlament, składający się z Rady Stanowej (Majlis Wilayat, 50 miejsc) oraz Zgromadzenia Narodowego (Majlis Watani, 426 miejsc).

Sudan należy do najuboższych krajów Afryki, co jest konsekwencją wieloletniej wojny domowej (1983-2005), a następnie secesji Sudanu Południowego (2011), w wyniku której RS utraciła swe największe źródło dochodów, jakim było wydobywanie i eksport ropy naftowej (ok. 3/4 dochodów państwa).

W ostatnich latach główną gałęzią gospodarki staje się rolnictwo, które wytwarza ok. 30 % PKB i zatrudnia 80 % siły roboczej kraju. Znaczną dynamikę wzrostu obserwuje się w działach rolnictwa o charakterze proeksportowym, jak hodowla owiec i wielbłądów, produkcja gumy arabskiej (RS to największy globalny eksporter tego wyrobu, z udziałem 75-80 % w światowej produkcji), uprawy bawełny, sorgo, pszenicy, roślin oleistych, orzeszków ziemnych.

Główne zasoby naturalne: ropa naftowa, rudy żelaza, złoto, srebro, miedź, rudy chromu, manganu, energia wodna.

Waluta: funt sudański (SDG), kurs w 2016 r. 1 USD = 6,32 SDG (6,03 SDG w 2015 r.).

PKB: Wg szacunkowych danych gospodarka Sudanu w 2016 r. wykazała **3,1 % wzrost** (4,9 % w 2015 r.). Struktura PKB: usługi – 51,8 %, przemysł – 20,7 %, rolnictwo – 27,5 %.

Handel zagraniczny w 2016 r.:

Eksport sudański: 3,7 mld USD; główni partnerzy (2015 r.): Zjednoczone Emiraty Arabskie (32 % eksportu ogółem), Chiny (16,2 %), Arabia Saudyjska (15,5 %), Australia (4,7 %), Indie (4,2 %); struktura towarowa: złoto, ropa i produkty ropopochodne, bawełna, sezam, bydło, orzeszki ziemne, guma arabska, cukier.

Import: 9,4 mld USD; główni partnerzy (2015 r.): Chiny (26,4 % importu ogółem), ZEA (10,1 %), Indie (9,1 %), Egipt (5,6 %), Turcja (4,7 %), Arabia Saudyjska (4,4 %); struktura towarowa: żywność, wyposażenie rafinerii, sprzęt transportowy, lekarstwa, chemikalia, tekstylia, pszenica.

W raporcie Banku Światowego *Doing Business 2017* oceniającym warunki prowadzenia działalności gospodarczej w poszczególnych krajach, Republika Sudanu zajmuje **168. pozycję** wśród 190 ujętych w rankingu gospodarek świata.

Przynależność do międzynarodowych organizacji: ONZ, WTO (status obserwatora), IMF, Liga Państw Arabskich (LAS), Unia Afrykańska (AU), Afrykański Bank Rozwoju (AfDB), Islamski Bank Rozwoju (IDB), Międzynarodowy Bank Rekonstrukcji i Rozwoju (IBRD), Wspólny Rynek Afryki Wschodniej i Południowej (COMESA), Wielka Arabska Strefa Wolnego Handlu (GAFTA), Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej (IAEA), agendy ONZ: FAO, UNCTAD, UNIDO.

2. Polityka gospodarcza

Wraz z upływem czasu, po secesji Sudanu Płd. W 2011 r., gospodarka sudańska powoli otrząsa się z szoku, w jakim znalazła się w związku z przejściem przez Dżubę złóż naftowych (utrata 3/4 wpływów eksportowych i 1/2 dochodów budżetowych). W 2014 r. sudański PKB lekko przekroczył poziom z 2011 r. Ożywienie to powinno utrzymać się w średnim okresie, głównie w wyniku sprzedaży ropy i złota.

W celu przezwyciężenia kryzysu fiskalnego administracja chartumska zmuszona została do wdrażania reform strukturalnych w sytuacji ograniczonego dostępu do zagranicznej pomocy finansowej, sankcji międzynarodowych, wysokiego zadłużenia zagranicznego oraz niestabilnego otoczenia regionalnego Sudanu, które nie sprzyja napływowi inwestycji zagranicznych.

Od 2012 r. rząd sudański realizuje *Program Ocalenia* przewidujący implementację działań oszczędnościowych - redukcję zatrudnienia w administracji, cięcia subsydiów paliw i żywności, prywatyzację aktywów państwowych, racjonalizację importu, a także zwiększających wpływy podatkowe. Nadrzędnym priorytetem reform, które kontynuowane będą we współpracy z MFW w kolejnych latach, jest zregenerowanie dochodów budżetowych poprzez zdywersyfikowanie gospodarki i rozwój produkcji głównych towarów eksportu sudańskiego spoza sektora węglowodorów: złota, bawełny, gumy arabskiej, bydła i sezamu. Nadzieje wiąże zwłaszcza z eksploatacją bogatych pokładów złota na Pustyni Nubijskiej.

Dzięki porozumieniu ws. tranzytu ropy południowosudańskiej zawartemu z Dżubą w 2012 r., Sudan reaktywował sprzedaż tego surowca. Prowizje Chartumu osiągnęły w 2013 i 2014 r. poziom 50 – 60 % całkowitych wpływów eksportowych, co sugeruje kontynuację uzależnienia koniunktury gospodarczej Sudanu od sprzedaży ropy i skromne efekty podejmowanych reform strukturalnych w zakresie budowy potencjału eksportowego tego kraju. Z drugiej strony, zakupy ropy i produktów pochodnych rzędu 1,5 mld USD rocznie stanowią wysokie obciążenie bilansu handlowego Sudanu. Ocenia się, że spadek cen ropy naftowej od II połowy 2014 r. będzie miał w 2015 r. negatywne konsekwencje dla sudańskiego bilansu handlowego (wymuszając ew. dalszą redukcję wydatków importowych), aczkolwiek może przyczynić się do zmniejszenia obciążenia budżetu państwa kosztami subwencji energetycznych.

3. Ramy prawno-traktatowe współpracy gospodarczej

UE – Sudan

Sudan jest stroną Porozumienia z Cotonou z 2000 r. regulującego stosunki ekonomiczne pomiędzy Unią Europejską a państwami Afryki, Karaibów i Pacyfiku (ACP). Po wejściu Polski do UE współpraca gospodarcza z Sudanem regulowana była umową ACP-EC Partnership Agreement, a obecnie Economic Partnership Agreement.

Polska – Sudan

- ✓ Umowa o współpracy kulturalnej i naukowo-technicznej między Rządem PRL a Rządem Republiki Sudanu – data podpisania 17.10.1967 r.
- ✓ Umowa między Rządem PRL a Rządem Demokratycznej Republiki Sudanu o komunikacji lotniczej między oraz poza ich odnośne terytoria – data podpisania 11.07.1980 r.

4. Wymiana handlowa z Polską (mln USD)

	2012	2013	2014	2015	Dynamika 2015/14	2016*	Dynamika 2016/15
Eksport	6,1	11,2	19,2	34,5	179,7	13,0	37,7
Import	19,1	26,5	44,0	2,5	5,8	26,2	1030,6
Obroty	25,2	37,7	63,2	37,0	58,6	39,1	106,7
Saldo	- 12,9	- 15,4	- 24,8	+ 32,0		- 13,2	

Źródło: GUS */ dane wstępne

Wraz z dekonunkturą gospodarczą Sudanu nastąpiło wyhamowanie polskiej sprzedaży na jego rynek. W 2012 r. eksport polski skurczył się do 1/3 poziomu wywozu zarejestrowanego w przedkryzysowym roku 2010. Zbyt polskich wyrobów za sprawą sprzedaży maszyn rolniczych odbił wprawdzie nieco w 2013 r. i zdecydowanie - o ponad 70 % - w 2014 r. dzięki eksportowi pszenicy, ale de facto było to zaledwie wyrównaniem rezultatu osiągniętego w 2010 r. Dobre wyniki naszego eksportu w roku 2015 (34,5 mln USD) zawdzięczamy głównie realizacji dostaw pszenicy o wartości blisko 28 mln USD.

Największymi wartościowo pozycjami w polskim eksporcie w 2016 r. były:

- artykuły spożywcze (gł. cukier buraczany, przetwory zbożowe, wyroby cukiernicze i czekoladowe – 5,9 mln USD, 45,2 % udział w polskim eksporcie do Sudanu;

- urządzenia mechaniczne i elektryczne (maszyny rolnicze, maszyny pakujące, silniki spalinowe) – 2,9 mln USD, 22,4 % udział;
- produkty przemysłu chemicznego (wodorotlenki, chlorki, bromki itp., preparaty kosmetyczne, wody toaletowe) – 1,5 mln USD, udział 11,4 %;
- produkty pochodzenia zwierzęcego, głównie mleko i śmietana – 0,8 mln USD, 6 % udział;
- pojazdy (samochody ciężarowe i ciągniki) – 0,8 mln USD, udział 6 %.

Ponadto, w naszym eksporcie występowały artykuły z żeliwa i stali, narzędzia i przyrządy lekarskie oraz artykuły rolne.

W polskim import z Sudanu główną rolę odgrywały tradycyjnie wyroby pochodzenia roślinnego. W latach 2012-2014 był to cukier z trzciny cukrowej (w 2014 r. jego udział był bliski 97 %) oraz niewielkie ilości nasion i owoców oleistych (sezam). Sudan stanowił w tym okresie ważne źródło zaopatrzenia polskiego rynku w cukier. Ogółem, zostało w tym czasie sprowadzonych na rynek polski ok. 102 tys. ton cukru o wartości 83 mln USD.

W 2015 r. jedyną pozycją w naszym imporcie były artykuły pochodzenia roślinnego - nasiona sezamu (import 2,5 mln USD), natomiast w 2016 r. dominowały ponownie dwie pozycje:

- cukier trzcinowy – 24,7 mln USD, 94,6 % udział w naszym imporcie z Sudanu
- produkty rolne (nasiona sezamu i rośliny dla celów perfumeryjnych i farmacji) – 1,3 mln USD, udział 5,2 %.

Eksportem z Polski zajmowało się ok. 50 firm (gł. eksporterzy: CNH Polska – maszyny rolnicze, Pfeifer&Langen - cukier, Trepko – urządzenia pakujące, Alvo – sprzęt medyczny), Krajowa Spółka Cukrowa, Nutricia, PCC Rokita).

Wg danych GUS **za I kwartał 2017 r.** polsko-sudańskie obroty handlowe osiągnęły wartość **2,0 mln USD** (spadek o ok. 23 % w porównaniu z analogicznym okresem 2016 r.), w tym polski eksport – **1,5 mln USD** (spadek o 25 %), natomiast import – **0,4 mln USD** (spadek o 16 %).

5. Współpraca inwestycyjno-kapitałowa

NBP ani Sudański Bank Centralny nie zarejestrowały dotychczas przepływów inwestycyjnych między Polską i Sudanem. Kwestie bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Sudanie szacowanych na 1,5 mld USD p.a. reguluje Ustawa Inwestycyjna z 1999 r., która oferuje zwolnienia podatkowe oraz możliwość całkowitego transferu zysków i repatriacji kapitału, a ponadto zezwala na 100 % własność zagraniczną przedsiębiorstwa oraz daje gwarancje przeciw jego wywłaszczeniu.

Na bazie Ustawy o Strefach Wolnohandlowych z 1994 r. utworzono dwie strefy wolnego handlu - na obszarze Port Sudan oraz w Garri. Zapewniają one przedsiębiorcom ułatwienia logistyczne oraz ochronę przed wywłaszczeniem i 12-letnie zwolnienie z podatku CIT.

6. Dostęp do rynku

Polskie towary i usługi wprowadzane na rynek Sudanu nie napotykały na dyskryminacyjne traktowanie w stosunku do importu z innych krajów UE. Sudan nie nakłada ograniczeń ilościowych na wwożone produkty. Obowiązuje zakaz wprowadzania na rynek sudański - ze względów społecznych lub bezpieczeństwa - napojów alkoholowych, narkotyków, urządzeń do gier hazardowych, broni i amunicji.

W imporcie towarów spożywczych wymagane jest uzyskanie zezwolenia na dystrybucję produktów na podstawie ich testów laboratoryjnych, co powoduje skrócenie okresu ich sprzedaży na rynku w terminie ważności. Sudan stosuje system zharmonizowany klasyfikacji towarów i brukselską definicję wartości celnej. Sudańska firma importowa lub eksportowa podlega obowiązkowi rejestracji w rejestrze handlowym Ministerstwa Handlu Zagranicznego.

Obciążenie dla gospodarki Sudanu stanowiły wprowadzone przez ONZ, UE i USA sankcje

ekonomiczne, oznaczające przede wszystkim embargo na dostawy do tego kraju uzbrojenia, zamrożenie aktywów finansowych obywateli Sudanu w bankach zagranicznych i ograniczenie transferów bankowych. UE stosuje wobec Sudanu (i Sudanu Płd.) zakaz transferu technologii oraz eksportu broni i produktów pokrewnych, USA wprowadziły całkowite embargo handlowe, które nie dotyczyło dostaw w ramach pomocy humanitarnej). W styczniu 2017 r. sankcje USA zostały częściowo złagodzone, zniesiono m.in. embargo handlowe oraz blokadę usług amerykańskich instytucji finansowych.

7. Działania na rzecz rozwoju dwustronnej współpracy gospodarczej

Działania te prowadzone są przez Wydział Promocji Handlu i Inwestycji Ambasady RP w Kairze. Koncentrują się one na promowaniu transakcji handlowych polskich i sudańskich przedsiębiorców w drodze udzielania odpowiedzi na zapytania ofertowe oraz pośrednictwa w nawiązywaniu kontaktów biznesowych.

Przedstawiciel WPHI wizytuje też rynek sudański przy okazji odbywających się tam ważniejszych imprez targowo-wystawienniczych, uczestnicząc w spotkaniach z miejscowym biznesem. Wydział regularnie współpracuje z główną organizacją gospodarczą Sudanu - Sudanese Businessmen and Employers Federation w Chartumie - w szczególności poprzez organizację seminariów dla członków tej organizacji.

8. Potencjalne dziedziny współpracy

Rynek sudański uchodzi za interesujący dla przedsiębiorców zorientowanych na długookresową kooperację z lokalnymi podmiotami. Za sektory wzrostowe gospodarki sudańskiej można aktualnie uznać: ropę naftową i gaz, rolnictwo, przemysł tekstylny-odzieżowy, górnictwo minerałów i ICT.

Wraz z łagodzeniem reżimu sankcji międzynarodowych, ropa i gaz należeć będzie do atrakcyjniejszych gałęzi lokowania inwestycji i eksportu do Sudanu. Szanse kooperacyjne występować będą w obrębie wyposażenia technicznego, doradztwa, eksploracji oraz wydobycia zarówno na lądzie, jak i na Morzu Czerwonym. Sektor zdominowany jest przez firmy chińskie, malezyjskie i indyjskie.

Udział artykułów rolno-spożywczych w sudańskim imporcie towarowym przekracza 20 % i obejmuje szeroki asortyment: pszenicę i mąkę pszenną, produkty mleczne, oleje roślinne i zwierzęce oraz napoje. Sektor rolny stwarza możliwości współpracy w dziedzinie maszyn do przerobu żywności, opakowań, technologii upraw i hodowli, maszyn rolniczych, nawozów sztucznych.

Z uwagi na bogate zasoby minerałów istnieją możliwości kooperacyjne w zakresie dostaw sprzętu, technologii i usług eksperckich. Aktualnie w górnictwie minerałów zaangażowane są przedsiębiorstwa z Francji, Chin i Arabii Saudyjskiej.

W przemyśle tekstylny-odzieżowym opartym na produkcji bawełny występuje zapotrzebowanie na wyposażenie do produkcji przędzy, odzieży czy tkanin przemysłowych. Dynamicznie rozwija się też sektor telekomunikacyjny i ICT, kreując popyt na urządzenia i usługi.

9. Placówki dyplomatyczne

(brak Ambasady RP i Wydziału Promocji Handlu i Inwestycji na terenie Sudanu)

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Egipcie

5 Aziz Osman, Zamalek, Kair, Egipt

Tel.: +20227367456 Fax: +20227355427

e-mail: cairo.secretariat@msz.gov.pl

www.kair.msz.gov.pl

W sprawach współpracy ekonomiczno-handlowej:

Wydział Promocji Handlu i Inwestycji Ambasady RP w Egipcie

8 Ahmed Nessim St., Giza – Kair, Egipt

tel.: (+20 2) 33379683/33379687 fax: (+20 2) 37609353

e-mail: cairo@trade.gov.pl www.egypt.trade.gov.pl

Ambasada Republiki Sudanu w Polsce /z siedzibą w Berlinie/

Kurfürstendamm 151, D-10709 Berlin, Niemcy

Tel.: + 49 30 890 69822 Fax: + 49 30 894 09 693, 890 69 823

e-mail: sudan-embassy.bonn@t-online.de, www.sudan-embassy.de